

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Europos Sąjungos pareigūnas pensininkas, iki tarnybos pradžios dirbęs pagal darbo sutartį valstybėje narėje, kurioje buvo paskirtas į tarnybą — Teisė į pensiją pagal nacionalinę samdomų darbuotojų pensijų sistemą — Stažo vienetas — Atsisakymas mokėti samdomo darbuotojo senatvės pensiją — Lojalus bendradarbiavimo principas“

Byloje C-408/14

dėl *tribunal du travail de Bruxelles* (Belgija) 2014 m. rugpjūčio 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. rugpjūčio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Aliny Wojciechowski

prieš

Office national des pensions (ONP),

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (pranešėjas) ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. gegužės 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— A. Wojciechowski, atstovaujamos advokatų V. Vannes ir S. Rodrigues,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J.-C. Halleux ir C. Pochet, padedamų advokato M. Leclercq,

— Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin,

susipažinęs su 2015 m. birželio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl lojalaus bendradarbiavimo principo ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 34 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant A. Wojciechowski ir *Office national des pensions* (Nacionalinė pensijų tarnyba, ONP) ginčą dėl šios institucijos atsisakymo skirti suinteresuotajam asmeniui samdomo darbuotojo senatvės pensiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų, išdėstytų 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamente (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, nustatančiame Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas bei Komisijos pareigūnams laikinai taikomas specialias priemones (OL L 56, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 2 t., p. 5), VIII priedo „Pensijų sistema“, paskutinį kartą iš dalies pakeisto 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 1080/2010 (OL L 311, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 144, 2012, p. 48, toliau – Pareigūnų tarnybos nuostatai), 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Pareigūnas, kuris tarnybą Sąjungoje pradeda:

<...>

— [prieš tai] užsiėmęs veikla pagal darbo sutartį arba savarankiškai,

po paskyrimo, tačiau prieš jam įgyjant teisę gauti ištarnauto laiko pensiją, kaip apibrėžta Tarnybos nuostatų 77 straipsnyje, turi teisę sumokėti Sąjungai pensijos, į kurią tokioje tarnyboje ar užsiimant tokia veikla buvo įgyta teisė, kapitalo vertę, perskaičiuotą faktinio pervedimo dienai.

<...>“

Belgijos teisė

- 4 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 1967 m. spalio 24 d. Karaliaus dekretu Nr. 50 dėl samdomų darbuotojų senatvės pensijos ir maitintojo netekimo pensijos (*Moniteur belge*, 1967 m. spalio 27 d., p. 11246, toliau – Karaliaus dekretas Nr. 50) 10bis straipsnyje įtvirtintas vadinamasis „stažo vieneto“ principas. Šis straipsnis įterptas 1983 m. rugpjūčio 29 d. karaliaus dekretu, kuriuo iš dalies keičiami teisės aktai, susiję su socialinio sektoriaus pensijomis (*Moniteur belge*, 1983 m. rugsėjo 6 d., p. 11094).
- 5 10bis straipsnio pirmoje, antroje ir ketvirtoje pastraipose numatyta:

„Jei samdomas darbuotojas gali pretenduoti į senatvės pensiją pagal šį dekretą ir į senatvės pensiją ar ją atstojančią išmoką pagal vieną ar kelias kitas sistemas ir jei bendra trupmenų, kurios išreiškia kiekvienos iš šių pensijų dydį, suma viršija vienetą, darbo stažas, į kurią atsižvelgiama nustatant senatvės pensiją, sumažinamas tiek metų, kiek reikia, kad ši bendra suma būtų sumažinta iki vieneto. <...>

Pirmesnėje pastraipoje nurodyta trupmena išreiškia santykį tarp laikotarpių trukmės, procentų ar bet kurio kito kriterijaus, išskyrus sumą, į kurią atsižvelgiama nustatant skirtingą pensiją, ir maksimalios trukmės, procentų ar bet kurio kito kriterijaus, kuriais remiantis gali būti suteikta visa pensija.

<...>

Taikant šį straipsnį „kita sistema“ suprantama kaip bet kuri kita Belgijos senatvės ir maitintojo netekimo pensijos sistema, išskyrus savarankiškai dirbančių asmenų pensijų sistemas, ir bet kuri kita analogiška užsienio valstybės pensijų sistema ar pagal tarptautinę viešąją teisę įsteigtų institucijų darbuotojams taikoma sistema.“

- 6 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytino 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekreto, kuriuo įgyvendinamas Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnis (*Moniteur belge*, 1983 m. spalio 27 d., p. 1365, toliau – 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekretas), 3 straipsnyje nustatyta:

„Kiekviena <...> 10bis straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta trupmena padauginama iš trupmenos, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant samdomo darbuotojo pensiją, vardiklio. Jeigu ši pensija apskaičiuojama remiantis skirtingus vardiklius turinčiomis trupmenomis, šios trupmenos iš anksto sumažinamos iki didžiausio iš šių vardiklių ir sudedamos.

Išskaičiuotinas iš darbo stažo metų skaičius lygus teigiamam sumos, gautos taikant pirmesnę pastraipą, ir vardiklio arba didžiausio šių vardiklių, kuriuo remiantis apskaičiuojama samdomo darbuotojo pensija, skirtumui, suapvalintam iki mažesnio vieneto.

Išskaičiuotinių metų skaičius negali būti didesnis nei 15 metų, taip pat už skaičių, suapvalintą iki didesnio vieneto, gauto perskaičiuotos sumos ir fiksuotos sumos skirtumą padalijus iš 10 [%] nuo šios fiksuotos sumos. <...>

Darbo stažo sumažinimas pirmiausia turi įtakos metams, kuriais remiantis suteikiama teisė į mažiausią pensiją.“

- 7 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekreto 1 straipsnyje nustatyta:

„Šiame dekrete:

<...>

- b) „perskaičiuota suma“ – rezultatas, gautas pagal kitą sistemą skiriamą pensiją padauginus iš Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnio antroje pastraipoje nurodytos atvirkštinės trupmenos <...>;
- c) „fiksuota suma“ – 75 [%] fiksuoto atlyginimo, perskaičiuoto atsižvelgiant į tokią kaip darbininko darbo vietą už metus iki 1955 m. sausio 1 d.“
- 8 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekreto 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Visa pensija pagal kitą sistemą turi būti suprantama kaip pensija, kurios dydis, neatsižvelgiant į kitokio pobūdžio nei pensija pašalpas, priedus ar išmokas, yra maksimalus, kuris gali būti suteikiamas kategorijoje, kuriai priklauso gavėjas.“

- 9 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad kai pagal kitą sistemą suteikiamos pensijos dydis nėra žinomas, remiantis administracine praktika daroma prielaida, kad, kol neįrodyta priešingai, visos pensijos dydis lygus 2,5 karto didesnei fiksuotai 6 506,98 euro sumai taikant indeksą 138,01.

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

- 10 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad A. Wojciechowski, Belgijos pilietė, dirbo samdoma darbuotoja Belgijoje nuo 1965 m. iki 1977 m., paskui ji buvo Europos Komisijos pareigūnė nuo 1977 m. spalio 17 d. iki 2011 m. lapkričio 30 d.
- 11 2012 m. gegužės mėn. ONP savo iniciatyva išnagrino A. Wojciechowski teisę į samdomo darbuotojo senatvės pensiją, nes 2013 m. balandžio 26 d. jai turėjo sukakti Belgijos teisės aktuose nustatytas pensinis amžius, t. y. 65 metai.
- 12 2012 m. gegužės 21 d. užpildytoje pirminės informacijos formoje suinteresuotoji nurodė savo, kaip samdomos darbuotojos, darbo stažą Belgijoje nuo 1965 m. iki 1977 m. ir tai, kad nuo 2011 m. gruodžio 1 d. iš Komisijos gauna pensiją. Ji taip pat patikslino, kad nuo tos dienos nutraukė bet kokią profesinę veiklą.
- 13 2012 m. birželio 12 d. rašte ONP paklausė Komisijos, ar A. Wojciechowski atitinka pagal Sąjungos sistemą mokamos senatvės pensijos gavimo sąlygas. 2012 m. rugpjūčio 17 d. raštu Komisija pranešė ONP, kad, vadovaudamasi savo administracine praktika, ji persiuntė savo atsakyme pateiktą informaciją suinteresuotajai.
- 14 2012 m. rugpjūčio 24 d. laišku A. Wojciechowski persiuntė ONP iš Komisijos gautą pažymą, iš kurios matyti, kad ji nuo 2011 m. gruodžio 1 d. gauna iš Komisijos pensiją, apskaičiuotą pagal įmokas, kurias ji mokėjo į Sąjungos pensijų sistemą nuo 1977 m. spalio 17 d. iki 2011 m. lapkričio 30 d. Ji nenurodė ONP šios pensijos dydžio. Tuo pačiu laišku A. Wojciechowski taip pat patvirtino ONP, kad nepasinaudojo Pareigūnų tarnybos nuostatų VIII priedo 11 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybe pervesti Sąjungai kapitalą, atitinkantį pensines teises, įgytas dėl savo, kaip samdomos darbuotojos, darbo.
- 15 2012 m. rugsėjo 11 d. sprendimu ONP, remdamasi Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsniu, nurodė suinteresuotajai, kad:

„Be savo stažo, dar įgijote stažą pagal kitą sistemą (viešoji tarnyba, tarptautinė organizacija). Tačiau dėl pensijų sistemų sutapties negalite viršyti stažo vieneto, t. y. bendras jūsų stažas negali viršyti 45 metų.

<...> jūsų stažas turi būti sumažintas 10 metų. <...>“
- 16 Iš šio sprendimo ir Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad ONP laikėsi nuomonės, jog A. Wojciechowski iš viso įgijo 13/45 stažą kaip samdoma darbuotoja ir 45/45 stažą pagal kitą sistemą. Remdamasi galiojančiomis apskaičiavimo taisyklėmis, ONP iš pradžių padarė išvadą, kad suinteresuotoji, dirbdama samdoma darbuotoja Belgijoje, įgijo teisę į 83,05 euro senatvės pensiją, atitinkančią 3/45 samdomo darbuotojo darbo stažą, nes, nors stažo vienetas vis dėlto viršytas 13 metų, taikant 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekreto 3 straipsnio trečioje pastraipoje numatytą suapvalinimą šį perviršį galima sumažinti iki 10 metų.
- 17 2012 m. lapkričio 13 d. elektroniniu laišku ONP patikslino A. Wojciechowski, jog nežinodama, kokio dydžio pensiją jai moka Komisija, ONP laikėsi nuomonės, kad, išdirbus 35 metus šioje institucijoje, trupmena, išreiškianti pensijos dydį, į kurią atsižvelgiama pagal minėtą 10bis straipsnį, yra lygi 70/70 arba 45/45, nes už kiekvienus išdirbtus metus Sąjungos pareigūnas, pradėjęs dirbti iki 2004 m. gegužės 1 d., įgyja teisę į 2 % pensijos per metus pagal paskutinį už jo darbą sumokėtą darbo užmokestį, o maksimali procentinė dalis, kurią jis gali gauti, yra 70 % jo paskutinio bazinio darbo užmokesčio. Todėl ONP padarė išvadą, kad stažo vienetas viršytas 13 metų.

- 18 Dėl pensijos sumažinimo, taikytino dėl šio perviršio, apskaičiavimo ONP tame pačiame elektroniniame laiške nurodė, kad jeigu, kaip nagrinėjamu atveju, pagal kitą sistemą gautos pensijos dydis nėra žinomas, apskaičiuojant remiamasi suma, perskaičiuota pagal kitą sistemą, ir „kol neįrodyta kitaip, ji laikoma 2,5 karto didesne fiksuota 6 506,98 [euro] suma taikant indeksą 138,01“. ONP teigimu, iš to darytina išvada, kad, priešingai, nei buvo nurodyta 2012 m. rugsėjo 11 d. sprendime, negalima patvirtinti nė vieno jos samdoma darbuotoja išdirbtų metų. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad klaidingai išreiškus minėtą perskaičiuotą sumą, minėtame sprendime ONP neteisingai konstatavo, kad taikant 1983 m. spalio 14 d. karaliaus dekreto 3 straipsnio trečią pastraipą darbo stažas turi būti sumažintas 10 metų. ONP nepranešė suinteresuotajai apie naują sprendimą, tačiau nuo 2013 m. liepos mėn. nutraukė jai pensijos mokėjimą.
- 19 2012 m. gruodžio 11 d. ieškiniu A. Wojciechowski kreipėsi į *tribunal du travail de Bruxelles* (Briuselio pirmosios instancijos darbo teismas, Belgija), prašydama panaikinti 2012 m. rugsėjo 11 d. sprendimą ir įpareigoti ONP skirti jai 13/45 dydžio senatvės pensiją, t. y., A. Wojciechowski apskaičiavimu, maždaug 367,07 euro per mėnesį. Kad pagrįstų savo reikalavimą, A. Wojciechowski, be kita ko, nurodo, kad, jeigu jos atveju būtų taikomas 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), iš dalies pakeistas ir atnaujintas 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3) (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), arba 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72), tuomet pagal Teisingumo Teismo praktiką ONP, apskaičiuodama jos belgiškąją pensiją, negalėtų taikyti minėto stažo vieneto principo. Be to, A. Wojciechowski mano, kad ONP padarė klaidą, nes jos stažas institucijose buvo 34 metai ir 11 mėnesių, taigi 35 metai, o ne 45 metai. Šiuo atžvilgiu A. Wojciechowski kyla klausimas, kokių teisiniu pagrindu remdamasi ONP teoriškai nustatė jos europinės pensijos dydį.
- 20 ONP tvirtina, kad Sąjungos institucijų mokamos pensijos nepatenka į sutapčiai taikomų Sąjungos teisės aktų taikymo sritį ir reglamentai Nr. 1408/71 ir Nr. 883/2004 netaikytini. Be to, *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) yra pripažinęs karjeros vieneto principo konstitucingumą, ir ONP mano, kad, taikydama Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnį, ji vadovavosi atsargumo principu, remdamasi teoriniais duomenimis, nes negavo prašomų duomenų iš Komisijos.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad, taikant stažo vieneto principą, sukonkretinamas samdomų darbuotojų pensijų sistemos likutinis pobūdis, palyginti su kitomis sistemomis. Šiuo klausimu jis nurodo, kad taikant šį principą visas pripažintas stažas, išskyrus savarankiškai dirbančio asmens stažą, papildo samdomo darbuotojo stažą, o jeigu trupmenų, kuriomis išreiškiamas kiekvienos pensijos dydis, suma viršija stažo vieneta, stažas, į kurį atsižvelgiama apskaičiuojant samdomo darbuotojo senatvės pensiją, sumažinamas tiek metų, kiek tai būtina, kad ši suma būtų sumažinta iki stažo vieneto. Kaip 2011 m. rugsėjo 20 d. sprendime nusprendė *Cour d'arbitrage* (Arbitražo teismas), vėliau tapęs *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas), remdamasis karaliaus ataskaita, priimta iki 1983 m. rugpjūčio 29 d. Karaliaus dekreto Nr. 205, minėtu 10bis straipsniu siekta užtikrinti, kad „visi mišrų darbo stažą įgiję darbuotojai būtų vertinami vienodai, kartu siekiant tikslo tvarkyti išlaidas pensijų sektoriuje“.
- 22 Konstatavęs, kad Komisijos pareigūnams kaip viešosios tarptautinės teisės reglamentuojamos institucijos personalui taikoma sistema yra numatyta Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnyje ir kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką atrodo, kad A. Wojciechowski negalėjo remtis nei SESV 45 ir 48 straipsniais, nei reglamentais Nr. 1408/71 ar Nr. 883/2004, *tribunal du travail de Bruxelles* pateikia dideles ištraukas iš *cour du travail de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis darbo teismas) sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, dėl kurios buvo priimtas Sprendimas *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54). Nors jis mano, kad to sprendimo motyvų negalima tiesiogiai pritaikyti jo nagrinėjamam ginčui, nes buvo nagrinėjami kitokie Belgijos teisės aktai, o Sprendime *My*

(C-293/03, EU:C:2004:821) priimtos pozicijos taip pat negalima tiesiogiai pritaikyti minėtam ginčui, jis vis dėlto teigia, kad dėl Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnio Sąjungai gali tapti sunkiau įdarbinti Belgijos pilietybę turinčius pareigūnus, įgijusius tam tikrą stažą.

- 23 Šiomis aplinkybėmis *tribunal du travail de Bruxelles* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar, pirma, pagal lojalaus bendradarbiavimo principą ir ESS 4 straipsnio 3 dalį ir, antra, pagal [Chartijos] 34 straipsnio 1 dalį valstybei narei draudžiama sumažinti ar net atsisakyti skirti senatvės pensiją, pagal šios valstybės narės teisės aktus mokėtiną samdomam darbuotojui už išdirbtus metus, kai bendra darbo stažo metų šioje valstybėje narėje ir Europos institucijose suma viršija 45 metų darbo stažo vieneta, nustatytą [Karaliaus dekreto Nr. 50] 10bis straipsnyje?“

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

- 24 Belgijos vyriausybė tvirtina, kad Teisingumo Teismas nėra kompetentingas atsakyti į pateiktą klausimą, nes pagrindinė byla neturi jokio ryšio su Sąjungos teise. Komisija per posėdį šį teiginį ginčijo.
- 25 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi patikrinti savo kompetenciją priimti sprendimą dėl prašomo išaiškinimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Omalet*, C-245/09, EU:C:2010:808, 10 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei Sprendimo *Impacto Azul*, C-186/12, EU:C:2013:412, 17 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 26 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nėra kompetentingas, kai akivaizdu, kad Sąjungos teisės nuostata, kurią jo prašoma išaiškinti, negali būti taikoma (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Omalet*, C-245/09, EU:C:2010:808, 11 punktą; Sprendimo *Impacto Azul*, C-186/12, EU:C:2013:412, 18 punktą bei Sprendimo *Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona*, C-139/12, EU:C:2014:174, 41 punktą), o taip iš principo gali būti tuomet, kai visi svarbūs pagrindinės bylos elementai susiję tik su viena valstybe nare (šiuo klausimu, be kita ko, žr. Sprendimo *Omalet*, C-245/09, EU:C:2010:808, 12–15 punktus bei juose nurodytą teismo praktiką).
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu, be kita ko, klausia Teisingumo Teismo, ar pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje numatytą lojalaus bendradarbiavimo principą draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią galima sumažinti pagal valstybės narės teisės aktus samdomam darbuotojui už išdirbtus metus mokėtiną senatvės pensiją arba atsisakyti ją mokėti, motyvuojant tuo, kad šis darbuotojas vėliau taip pat dirbo Sąjungos institucijoje. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pirmiausia kyla klausimas, ar jo nagrinėjamoje pagrindinėje byloje galima taikyti Teisingumo Teismo praktiką, išdėstytą Sprendime *My* (C-293/03, EU:C:2004:821).
- 28 Todėl, kaip iš esmės nurodė generalinis advokatas savo išvados 33 ir 34 punktuose, negalima laikyti, kad pagrindinė byla neturi jokio ryšio su Sąjungos teise, kuriuo remiantis būtų galima nustatyti Teisingumo Teismo kompetenciją atsakyti į pateiktą klausimą. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui visų pirma kyla klausimas, ar dėl nacionalinės teisės nuostatos, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, Sąjungos institucijoms tampa sunkiau įdarbinti tam tikrą darbo stažą turinčius nacionalinius pareigūnus. Todėl šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą iš esmės susijęs su ESS 4 straipsnio 3 dalimi, siejama su Pareigūnų tarnybos nuostatais, ir dėl to jis turi ryšį su Sąjungos teise.

- 29 Be to, tai, kad, anot Belgijos vyriausybės, pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija negali būti prilyginama nagrinėtosioms bylose, kuriose priimti sprendimai *My* (C-293/03, EU:C:2004:821) ir *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54), ir kad todėl Teisingumo Teismo šiuose sprendimuose nustatyti principai netaikomi pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, siejama su pateikto klausimo nagrinėjimu iš esmės ir dėl to neturi įtakos Teisingumo Teismo kompetencijai į jį atsakyti.
- 30 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Teisingumo Teismas yra kompetentingas atsakyti į pateiktą klausimą.

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtimumo

- 31 Belgijos vyriausybė teigia, kad pateiktas klausimas yra visiškai hipotetinis ir todėl nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendimą dėl kreipimosi į Teisingumo Teismą grindžia nepatikrinta aplinkybe, kad dėl Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnio „Europos Bendrijai gali būti sunkiau įdarbinti tam tikrą darbo stažą turinčius pareigūnus Belgijos piliečius“.
- 32 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 30 punktą bei jame nurodytą teismo praktiką ir Sprendimo *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, 29 punktą).
- 33 Reikia konstatuoti, kad šioje byloje nėra nė vienos šių aplinkybių. Visų pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo padaryta prielaida, dėl kurios Belgijos vyriausybė pateikia savo argumentus, negali būti laikoma suteikiančia hipotetinį pobūdį pateiktam klausimui, nes iš tikrųjų būtent ji yra šio teismo prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo priežastis. *Tribunal du travail de Bruxelles* kyla klausimas dėl to, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama teisės nuostata gali būti kliudanti, kaip nurodyta šio sprendimo 31 punkte ir kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo, kuriam minėtas teismas pateikė šio sprendimo 23 punkte išdėstytą klausimą, praktiką. Todėl šis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

- 34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu iš esmės siekia sužinoti, ar ESS 4 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 34 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti kaip draudžiančias valstybės narės teisės nuostatą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, pagal kurią galima sumažinti samdomam darbuotojui, šios valstybės narės piliečiui, pagal šios valstybės narės teisės aktus mokėtiną senatvės pensiją už išdirbtus metus arba atsisakyti ją mokėti, jeigu taikant šioje nuostatoje numatytus apskaičiavimo būdus, šio darbuotojo, kaip samdomo darbuotojo minėtoje valstybėje narėje ir kaip Sąjungos pareigūno, dirbusio toje pačioje valstybėje narėje, visas darbo stažo metų skaičius yra didesnis už minėtoje nuostatoje nurodytą 45 metų stažo vienetą.
- 35 Reikia priminti, kad Sąjungos teisė nepažeidžia valstybių narių kompetencijos organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas ir kad, nesant suderintų Sąjungos teisės normų, socialinės apsaugos sistemos išmokų suteikimo sąlygos turi būti nustatomos kiekvienos valstybės narės teisės aktuose. Vis dėlto tai nepaneigia fakto, kad naudojamosi šia kompetencija valstybės narės turi laikytis Sąjungos

teisės (Sprendimo *Melchior*, C-647/13, EU:C:2015:54, 21 punktą ir jame nurodyta teismo praktika), kuri apima Teisingumo Teismo praktikoje nustatytus principus, kildinamus iš lojalios bendradarbiavimo principo, siejamo su Pareigūnų tarnybos nuostatais, aiškinimo.

- 36 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau pažymėjo, kad Pareigūnų tarnybos nuostatai buvo nustatyti Tarybos reglamentu, būtent Reglamentu Nr. 259/68, kuris pagal ESS 288 straipsnio antrą pastraipą taikomas visuotinai, privalomas visais ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse ir kad be poveikio, kurį šis reglamentas turi Sąjungos institucijų vidaus sistemai, Pareigūnų tarnybos nuostatai taip pat įpareigoja valstybes nares visose srityse, kuriose jų indėlis yra būtinas įgyvendinant šį aktą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / Belgija*, 137/80, EU:C:1981:237, 7 ir 8 punktus bei Sprendimo *Komisija / Belgija*, 186/85, EU:C:1987:208, 21 punktą).
- 37 Be to, Sprendime *My* (C-293/03, EU:C:2004:821) Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad EB 10 straipsnyje nustatytas lojalios bendradarbiavimo principas, kuris dabar įtvirtintas ESS 4 straipsnio 3 dalyje, siejamas su Pareigūnų tarnybos nuostatais, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią neleidžiama atsižvelgti į Sąjungos piliečio Sąjungos institucijoje išdirbtus metus, kad pagal nacionalinę sistemą jis įgytų teisę gauti senatvės pensiją nesulaukęs pensinio amžiaus. Nutartyje *Ricci ir Pisaneschi* (C-287/09, EU:C:2010:420) Teisingumo Teismas nurodė, kad tas pats taikytina ir kalbant apie teisę gauti paprastą senatvės pensiją.
- 38 Priimdamas tokį sprendimą Teisingumo Teismas Sprendimo *My* (C-293/03, EU:C:2004:821) 45–47 punktuose ir Nutarties *Ricci ir Pisaneschi* (C-286/09 et C-287/09, EU:C:2010:420) 29–32 punktuose pažymėjo, kad byloje, kuriose priimtas šis sprendimas ir ši nutartis, nagrinėtos teisės nuostatos galėjo apsunkinti nacionalinių pareigūnų, turinčių tam tikrą darbo stažą, įdarbinimą Sąjungos institucijose ir organuose.
- 39 Anot Teisingumo Teismo, šios nuostatos galėjo kliudyti ir todėl atgrasyti nuo profesinės veiklos vykdymo Sąjungos institucijoje arba organe, nes priimdamas vienos iš jų darbo pasiūlymą darbuotojas, anksčiau priklausęs nacionalinei pensijų sistemai, galėtų prarasti galimybę gauti pagal šią sistemą senatvės pensiją, į kurią jis turėtų teisę, jeigu nebūtų sutikęs priimti tokio darbo pasiūlymo.
- 40 Teisingumo Teismas konstatavo, kad toks poveikis negali būti priimtinas, atsižvelgiant į lojalios bendradarbiavimo ir pagalbos pareigą, kurią valstybės narės turi Sąjungos atžvilgiu ir kurią išreiškia EB 10 straipsnyje nustatyta pareiga padėti Sąjungai atlikti savo užduotis (žr. Sprendimo *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, 48 punktą bei Nutarties *Ricci ir Pisaneschi*, C-286/09 ir C-287/09, EU:C:2010:420, 33 punktą).
- 41 Sprendimo *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54) 29 punkte Teisingumo Teismas panašiai konstatavo, kad pagal EB 10 straipsnį, siejamą su Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygomis, nustatytomis Reglamentu Nr. 259/68, iš dalies pakeistu 2004 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 723/2004 (OL L 124, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 2 t., p. 130), kurios kaip ir Pareigūnų tarnybos nuostatai įpareigoja valstybes nares visose srityse, kuriose jų pagalba yra būtina įgyvendinant šį aktą (Sprendimas *Melchior*, C-647/13, EU:C:2015:54, 22 punktą ir jame nurodyta teismo praktika), draudžiama valstybės narės teisės nuostata, aiškinama taip, jog, skiriant bedarbio pašalpą, neatsižvelgiama į laikotarpius, išdirbtus sutartininku šioje valstybėje narėje buveinė turinčioje Sąjungos institucijoje, o nedarbo dienos, už kurias remiantis Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygomis buvo išmokėta bedarbio pašalpa, neprilyginamos darbo dienoms, nors nedarbo dienos, už kurias bedarbio pašalpa mokama pagal šios valstybės narės teisės aktą, darbo dienoms prilyginamos.

- 42 Priimdamas tokį sprendimą Teisingumo Teismas taip pat rėmėsi kliudančiu poveikiu, kurį nagrinėta teisės nuostata galėjo turėti darbuotojų, gyvenančių valstybėje narėje, kurioje įsteigta tam tikra institucija, įdarbinimui sutartininkais Sąjungos institucijose (žr. Sprendimo *Melchior*, C-647/13, EU:C:2015:54, 27 ir 28 punktus).
- 43 Dėl valstybės narės teisės nuostatos, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią senatvės pensija, mokėtina darbuotojui remiantis jo šioje valstybėje narėje kaip samdomo darbuotojo išdirbtais metais, sumažinama arba atsisakoma ją mokėti dėl to, kad jis vėliau dirbo Sąjungos institucijoje, taip pat gali pasidaryti sudėtingesnis ne tik tam tikrą darbo stažą turinčių nacionalinių pareigūnų įdarbinimas šiose institucijose, bet ir patyrusių pareigūnų išlaikymas šiose institucijose.
- 44 Tokia teisės nuostata gali atgrasyti darbuotoją, įgijusį tam tikrą darbo stažą pagal šios valstybės narės samdomų darbuotojų pensijų sistemą, priimti darbo pasiūlymą šioje valstybėje esančioje Sąjungos institucijoje arba paskatinti anksčiau palikti joje užimamas pareigas, nes dėl šios teisės nuostatos jis, įsidarbindamas tokioje institucijoje arba ilgai joje dirbdamas, rizikuoja prarasti galimybę pasinaudoti teise į pensiją, kurią jis įgijo dirbdamas samdomu darbuotoju šioje valstybėje narėje iki tarnybos Sąjungoje pradžios.
- 45 Atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo ir pagalbos pareigą, kurią valstybės narės turi Sąjungos atžvilgiu ir kurią išreiškia ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta pareiga padėti Sąjungai atlikti savo užduotis, tokios pasekmės negali būti priimtinos.
- 46 Tiesa, kaip pažymėjo Belgijos vyriausybė, bylose, kuriose priimti sprendimai *My* (C-293/03, EU:C:2004:821) ir *Melchior* (C-647/13, EU:C:2015:54) ir Nutartis *Ricci ir Pisaneschi* (C-286/09 et C-287/09, EU:C:2010:420), į darbo Sąjungos institucijose ar organuose laikotarpius neatsižvelgta nustatant teisės į išmokas pagal tam tikros valstybės narės socialinės apsaugos sistemą, kurias suinteresuotieji asmenys galėjo gauti, jeigu šiais laikotarpiais būtų priklausę šiai sistemai, atsiradimo datą, o pagrindinėje byloje į A. Wojciechowski darbo Komisijoje laikotarpį atsižvelgta apskaičiuojant pagal Belgijos sistemą mokėtiną samdomo darbuotojo senatvės pensiją.
- 47 Tačiau ši aplinkybė neleidžia kvestionuoti šio sprendimo 43-45 punktuose pateiktos išvados, nes šio atsižvelgimo rezultatas tas pats – teisių, kurias A. Wojciechowski galėjo gauti pagal Belgijos samdomų darbuotojų sistemą, jeigu vėliau nebūtų dirbusi Sąjungos institucijoje, sumažinimas arba net panaikinimas, ir todėl daromas atgrasantis poveikis jos atžvilgiu.
- 48 Vis dėl to reikia pažymėti, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, jog A. Wojciechowski prarado visas pensines teises, į kurias ji būtų galėjusi pretenduoti, jeigu būtų priklausiusi Belgijos samdomų darbuotojų sistemai visą darbo laikotarpį, ne dėl to, kad taikytas Karaliaus dekreto Nr. 50 10bis straipsnyje numatytas stažo vieneto principas, o dėl kompetentingų Belgijos institucijų pritaikyto trupmenos, kuri išreiškia A. Wojciechowski Sąjungos mokėtinos senatvės pensijos dydį, apskaičiavimo metodo, pagal kurį 35 m. darbo stažas Sąjungos institucijose prilyginimas 45 m. darbo stažui pagal Belgijos samdomų darbuotojų sistemą.
- 49 Iš minėtos bylos medžiagos matyti, kad šios pensinės teisės nebūtų buvusios panaikintos, jeigu minėtos institucijos būtų laikiusios, kad 35 m. darbo Komisijoje atitinka 35/45 samdomo darbuotojo darbo stažo Belgijoje trupmeną ir jeigu šios institucijos dėl to būtų padariusios išvadą, kad bendrasis A. Wojciechowski darbo stažas yra 48/45, dėl ko apskaičiuojant jos pensiją už samdomą darbą Belgijoje ji būtų atitinkamai sumažinta, daugiausia atimant trejus metus, suteikiančius teisę į mažesnę pensiją, taip pat, kaip taikant sumažinimą bet kuriam kitam Belgijos darbuotojui, kuris visą 48 m. darbo stažą įgijo pagal Belgijos samdomų darbuotojų sistemą.
- 50 Šiuo klausimu svarbu pabrėžti, kad vien tai, kad darbo stažui Sąjungos institucijoje suteikiama tokia pati vertė laiko atžvilgiu kaip pagal Belgijos samdomų darbuotojų sistemą įgytam darbo stažui, leidžia pašalinti šio sprendimo 43–45 punktuose nurodytą atgrasancio poveikio riziką. Tik identiškas, pirma,

samdomo darbuotojo ir, antra, Sąjungos pareigūno darbo laikotarpių apskaičiavimas leidžia neutralizuoti minėtą atgrasantį poveikį, kuris, nesant tokio vienodumo, kaip konstatuota minėtuose punktuose, galėtų atsirasti įsidarbinus Sąjungos institucijoje po to, kai dirbta samdomu darbuotoju Belgijoje.

- 51 Galiausiai Belgijos vyriausybė, tam, kad pateisintų tai, jog A. Wojciechowski prarado visas pensines teises, kurias įgijo pagal Belgijos samdomų darbuotojų sistemą, negali remtis tuo, kad A. Wojciechowski pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų VIII priedo 11 straipsnio 2 dalį pasirinko nepervesti Sąjungai kapitalo, atitinkančio pensines teises, įgytas už samdomą darbą iki pradėdant tarnybą Sąjungoje.
- 52 Iš tiesų, kaip matyti iš šios nuostatos teksto, joje numatyta tik kiekvieno pareigūno galimybė, kuria jis yra laisvas pasinaudoti arba ne. Todėl tai, kad ja nepasinaudota, negali lemti teisių, kurias pareigūnas įgijo remiantis įmokomis, sumokėtomis pagal nacionalinę socialinės apsaugos sistemą, kuriai jis priklausė iki tarnybos Sąjungoje pradžios, pradžios, nebent ši galimybė virstų pareiga, o tai prieštarautų vienareikšmiškam šios nuostatos tekstui ir todėl su tuo negalima sutikti.
- 53 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ir nesant reikalo nagrinėti pateikto klausimo remiantis Chartijos 34 straipsnio 1 dalimi, į šį klausimą reikia atsakyti, kad ESS 4 straipsnio 3 dalį, siejamą su Pareigūnų tarnybos nuostatais, reikia aiškinti kaip draudžiančią valstybės narės teisės nuostatą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, pagal kurią galima sumažinti samdomam darbuotojui, šios valstybės narės piliečiui, pagal šios valstybės narės teisės aktus už išdirbtus metus mokėtiną senatvės pensiją arba atsisakyti ją mokėti, jeigu šio darbuotojo, kaip samdomo darbuotojo šioje valstybėje narėje ir kaip Sąjungos pareigūno, dirbusio toje pačioje valstybėje narėje, visas darbo stažo metų skaičius yra didesnis už minėtoje nuostatoje nurodytą 45 metų stažo vienetą, nes dėl trupmenos, kuri išreiškia Sąjungos mokėtiną pensijos dydį, apskaičiavimo metodo toks sumažinimas yra didesnis negu tas, kuris būtų taikomas, jeigu minėtas darbuotojas visuomet būtų dirbęs samdomu darbuotoju nagrinėjamoje valstybėje narėje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

ESS 4 straipsnio 3 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatais, išdėstytais 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamente (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, nustatančiame Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas bei Komisijos pareigūnams laikinai taikomas specialias priemones, iš dalies pakeistame 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 1080/2010, reikia aiškinti kaip draudžiančią valstybės narės teisės nuostatą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, pagal kurią galima sumažinti samdomam darbuotojui, šios valstybės narės piliečiui, pagal šios valstybės narės teisės aktus už išdirbtus metus mokėtiną senatvės pensiją arba atsisakyti ją mokėti, jeigu šio darbuotojo, kaip samdomo darbuotojo šioje valstybėje narėje ir kaip Sąjungos pareigūno, dirbusio toje pačioje valstybėje narėje, visas darbo stažo metų skaičius yra didesnis už minėtoje nuostatoje nurodytą 45 metų stažo vienetą, nes dėl trupmenos, kuri išreiškia Sąjungos mokėtiną pensijos dydį, apskaičiavimo metodo toks sumažinimas yra didesnis negu tas, kuris būtų taikomas, jeigu minėtas darbuotojas visuomet būtų dirbęs samdomu darbuotoju nagrinėjamoje valstybėje narėje.

Parašai.